

Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

СИЛАБУС

I. Опис навчальної дисципліни
«Логопедія з практикумом»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	<u>Галузь знань</u> 01 Освіта / Педагогіка <u>Спеціальність</u> 016 Спеціальна освіта (016.02 Олігофренопедагогіка) <u>Освітньо-професійна програма</u> Корекційна психопедагогіка та логопедія <u>Освітній рівень</u> бакалавр	<u>Нормативна / Вибіркова</u>
Кількість годин / кредитів <u>210 / 7</u>		<u>Рік навчання</u> <u>2</u>
		<u>Семестр</u> <u>4-ий</u>
		<u>Лекції – 30 год</u> <u>Практичні (семінарські) 30 год.</u> <u>Лабораторні – 42 год</u>
		<u>Самостійна робота</u> <u>92 год.</u>
ІНДЗ: €		<u>Консультації</u> <u>16 год.</u>
		<u>Форма контролю: екзамен</u>
Мова навчання <u>українська</u>		

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові Брушневська Ірина Миколаївна
 Науковий ступінь кандидат педагогічних наук
 Вчене звання -
 Посада старший викладач
 Контактна інформація 0508762003, brush-ira@ukr.net
 Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

Програма вивчення навчальної дисципліни «Логопедія з практикумом» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Корекційна психопедагогіка та логопедія» підготовки бакалаврів галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 016 Спеціальна освіта (016.02 Олігофренопедагогіка).

Вивчення навчальної дисципліни «Логопедія з практикумом» передбачає розв'язання низки завдань професійної підготовки висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців у галузі спеціальної освіти відповідно до Стандарту вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта, світових тенденцій та національного досвіду України, де передбачено різні форми організації освіти і соціалізації дітей. Знання специфіки порушень мовлення

дасть можливість корекційному педагогу організувати освітній процес з опорою на принципи корекції і компенсації порушення, удосконалити корекційно-розвивальну роботу з обраною категорією дітей.

2. Пререквізити

Для освоєння освітнього компоненту використовують знання, вміння і навички, сформовані у ході вивчення дисциплін «Вступ до спеціальності «Спеціальна освіта», «Діагностика та відбір дітей у заклади спеціальної освіти та навчально-реабілітаційні центри», «Педагогіка загальна та спеціальна», «Анатомія, фізіологія, патологія дітей з основами генетики», «Основи медичних знань». Освоєння даної дисципліни є необхідною основою для подальшого вивчення дисципліни «Методика логопедичної роботи», педагогічної практики з логопедії.

3. Мета і завдання навчальної дисципліни.

Метою програми є формування у здобувачів вищої освіти теоретико-методологічних знань про порушення мовлення, етіологію їх виникнення, шляхи подолання, профілактики та попередження.

Відповідно до освітньо-професійної програми «Корекційна психопедагогіка та логопедія» у ході вивчення навчальної дисципліни «Логопедія з практикумом» у студентів необхідно сформувати **загальні і фахові (спеціальні) компетентності**, а саме:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

СК-10. Здатність до системного психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами.

СК-15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні

знати:

- основні етапи розвитку мовлення в онтогенезі;
- структурні компоненти мовленнєвої діяльності в нормі;
- закономірності формування мовленнєвих умінь та навичок під час типового та порушеного розвитку;
- класифікації порушень мовлення; причини виникнення мовленнєвих розладів;
- основні форми мовленнєвих порушень, їх розповсюдженість у різні вікові періоди; визначення, причини, механізми, форми порушень мовленнєвого розвитку, їх симптоматику;

вміти:

- володіти прийомами диференціальної діагностики порушень мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку;
- аналізувати симптоматику розладів мовлення;
- визначати та впроваджувати основні етапи послідовної корекційно-педагогічної роботи щодо усунення порушень мовленнєвого розвитку у дітей дошкільного віку.

Результати навчання за дисципліною

ПРН1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

ПРН2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

ПРН5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.

ПРН12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.

ПРН13. Володіти методиками сприяння соціальній адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.

ПРН15. Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.

ПРН16. Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

ПРН17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

4. Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Прак тичні	Лабора торні	Сам. роб.	Конс.	Бали
Тема 1. Науково-теоретичні основи логопедії.	8	2	2		4		1
Тема 2. Дислалія, прийоми її виявлення та корекції	10	2	2		4	2	1
Тема 3. Методика подолання недоліків вимови свистячих звуків: <i>С, С', З, З'</i> ; африкатів (<i>Ц; Ц'; ДЗ; ДЗ'</i>).	18	2	2	4	8	2	3
Тема 4. Методика подолання недоліків вимови шиплячих звуків: <i>Ш, Ж, Ч</i> ; африкатів (<i>Ч; ДЖ</i>).	18	2	2	4	8	2	3
Тема 5. Методика подолання недоліків вимови сонорних звуків (носових: <i>М, Н, Н'</i> ; ротових: <i>Й, Л, Л', Р, Р'</i>).	20	2	2	4	10	2	3
Тема 6. Методика подолання недоліків вимови задньоязикових звуків (<i>К, Г, Х</i>) і глоткового (<i>Г</i>)	12	2	2	2	6		2
Тема 7. Методика подолання дефектів одзвінчення та оглушення приголосних звуків. Тверді та м'які приголосні звуки, вади їх вимови та корекція	11	2	2	2	5		2
Тема 8. Фонетико-фонематичний недорозвиток мовлення (ФФНМ). Система корекційно-педагогічної роботи з дітьми із ФФНМ.	16	2	2	2	8	2	2
Тема 9. Ринолалія. Вплив вроджених розщелин губи та піднебіння на розвиток дитини	10	2	2	2	4		2
Тема 10. Дизартрія. Принципи виявлення та прийоми обстеження дітей з дизартрією	18	2	2	4	8	2	3
Тема 11. Система корекційно-педагогічної роботи з дітьми при дизартрії	10	2	2	2	4		2
Разом за модулем 1	151	22	22	26	69	12	24

Тема 12. порушення темпу та ритму мовлення	10	2	2	2	4		2
Тема 13. Структура та прояви заїкання. Логопедичне обстеження	15	2	2	4	5	2	3
Тема 14. Загальний недорозвиток мовлення у дітей.	20	2	2	6	8	2	4
Тема 15. Алалія, афазія у дітей	14	2	2	4	6		3
Разом за модулем 2.	59	8	8	16	23	4	12
Види підсумкових робіт (за потреби, на розсуд викладача, кафедри)							Бал
Модульна контрольна робота 1							30
Модульна контрольна робота 2							30
ІНДЗ							4
Інше (вказати)							
Всього годин / Балів	210	30	30	42	92	16	100

5. Завдання для самостійного опрацювання.

1. Скласти таблицю-схему строків засвоєння звуків рідної мови дітьми в процесі нормального онтогенезу.
2. Здійснити добір дидактичного матеріалу для обстеження стану звуковимови та фонематичних процесів у дітей.
3. Скласти таблицю-схему аналізу даних обстеження дітей із дислалією з опорою на індивідуальну мовленнєву картку.
4. Скласти план першої бесіди з батьками дитини та дитиною з метою збору анамнезу.
5. Скласти структуру логопедичних занять при дислалії з наведенням прикладів напрямів роботи на кожному з етапів заняття.
6. Розробити індивідуальний план роботи з подолання недоліку вимови конкретного голосного звука.
7. Скласти таблицю видів статичних та динамічних артикуляційних вправ для постановки та автоматизації різних груп звуків.
8. Скласти схему-таблицю послідовності подолання порушень в умовах поліморфної дислалії.
9. Розробити зміст декількох таблиць-планшетів для автоматизації та диференціації звуків, які дітьми змішуються.
10. Підібрати завдання для розвитку фонематичного сприймання.
11. Підібрати вправи для розвитку слухової уваги та фонематичного слуху (з елементами звуко-буквеного аналізу).
12. Скласти конспект повідомлення на тему «Особливості розвитку дітей в онтогенезі при вродженій розщелині губи та піднебіння».
13. Скласти конспект заняття з дитиною з ринолалією над розвиток висоти та сили голосу в післяопераційний період.

14. Скласти план бесіди з батьками на тему «Попередження та раннє усунення заїкання у дітей».

15. Скласти карту логопедичного обстеження дитини, що заїкається (узагальнений перелік запитань для батьків та завдань для дитини).

6. Політика оцінювання

Оцінювання (усних повідомлень і практичних завдань із питань курсу, аналізу наукової й навчально-методичної літератури, самостійна й індивідуальна робота за темами, виконання тестових завдань і т. ін.) здійснюється з позицій дотримання академічної доброчесності, ґрунтоване на чинних нормативних документах.

Форми поточного контролю: практичні та лабораторні заняття, індивідуальні завдання.

Форми проміжного контролю: модульна контрольна робота.

Форми підсумкового контролю: екзамен.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студента застосовуються такі методи:

— Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.

— Методи письмового контролю: модульне письмове тестування; звіт, реферат.

— Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань (дедлайн);
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проєкту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) навчальної дисципліни (ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі України <https://vnu.edu.ua/uk/normativno-pravova-baza>).

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
--------	--

1 бал	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
0,5 бала	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

•Словесні: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація, платформа Zoom, MOODLE, вебсервіс Google Classroom), семінари, практичні, пояснення, розповідь, бесіда.

•Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

•Практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- навчальні посібники;
- опорні конспекти лекцій;
- робоча навчальна програма;
- презентації теоретичного матеріалу в Power Point
- контрольні завдання для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.

7. Підсумковий контроль

Формою підсумкового семестрового контролю є екзамен. У випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг студент може дібрати бали, виконавши певний вид робіт (наприклад, здати одну із тем або перездати якусь тему, написавши підсумковий тест тощо).

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Логопедія. Підручник. За ред. М. К. Шеремет. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. – 376 с. : іл.
2. Логопедія. Підручник. За ред. М. К. Шеремет. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2015. – 437 с. : іл.
3. Лупінович С. М. Довідник вчителя-логопеда / С. М. Лупінович. – Тернопіль, 2008. – 133 с.
4. Малярчук А. Я. Обстеження мовлення дітей: Дидактичний матеріал» / А. Я. Малярчук. – Київ, 2002. – 137 с.
5. Марченко І. С. Спеціальна методика розвитку мовлення [Текст] : (логопед. робота з корекції порушень мовлення у дошкільників) : навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закл. / І. С. Марченко. – 3-є вид., перероб. і допов. – Київ : Слово, 2015. – 307 [1] с.
6. Шеремет М. К. Логопедія. Підручник, третє видання, перероблене та доповнене / М. К. Шеремет – К. : Видавничий Дім «Слово», 2013. – 672 с.

Додаткові:

1. Дефектологічний словник / за ред. В.І. Бондаря. – Луганськ, 2003. – 708 с.
2. Рібцун Ю. В. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей молодшого дошкільного віку із ЗНМ: програмно-методичний комплекс / Ю. В. Рібцун – К.: Освіта України, 2011. – 292 с.
3. Синьов В. М., Коберник Г. М. Основи дефектології: навчальний посібник / В. М. Синьов, Г. М. Коберник – К.: Вища школа., 1994. – 143с.

4. Хрестоматія по логопедії / За ред. М. К. Шеремет. – К., 2005. – 337 с.